
Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten

Modeller for å organisere legetjenesten ved sykehjem

Hasteoppdrag, mai 2005

ISBN 82-8121-048-6

Tittel	Modeller for å organisere legetjenesten ved sykehjem
Institusjon	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten
Ansvarlig	Arild Bjørndal, forskningsleder
Forfattere	Louise Forsetlund
ISBN	82-8121-048-6
Hasteoppdrag	2005
Prosjektnummer	Hasteoppdrag 900
Antall sider	10
Oppdragsgiver	Sosial- og helsedirektoratet Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten fremskaffer og formidler kunnskap om effekt, nytte og kvalitet av metoder, virkemidler og tiltak innen alle deler av helsetjenesten. Kunnskapssenteret er formelt et forvaltningsorgan under Sosial- og helsedirektoratet. Det har ingen myndighetsfunksjoner og kan ikke instrueres i faglige spørsmål.

Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten

Oslo, mai 2005

Legetjenester ved sykehjem

[Sammendrag](#)

[Innledning](#)

[Bakgrunnen for dette oppdraget](#)

[Framgangsmåte for dette hasteoppdraget](#)

[Inklusjons og eksklusjonskriterier](#)

[Litteratursøk](#)

[Vurdering v studier med hensyn på relevans](#)

[Resultater](#)

[Diskusjon](#)

[Konklusjon](#)

[Vedlegg A: Søkestrategi](#)

Denne rapporten er skrevet på grunnlag av en metode som går ut på å finne, kritisk vurdere, og sammenstille kunnskap fra systematiske oversikter^[1].

Sammendrag

Dette hasteoppdraget er utført i tiden 25.4-18.5. 2005 på oppdrag av Sosial- og helsedirektoratet som ledd i deres arbeid for å kartlegge legetjenester ved sykehjem og utarbeide kriterier for en minstenorm for legedekning. Vi har søkt etter studier som kunne si noe om virkningen av forskjellige bemanningsmodeller for legetjenester ved sykehjem. Vi fant ingen systematiske oversikter, andre kunnskaps-oppsummeringer eller enkeltstudier av god kvalitet med dette som tema. Forskningen på helsetjenester ved sykehjem er generelt mangelfull og deskriptive studier dominerer. Å fastsette tallbestemte standarder for legedekning ved sykehjem er vanskelig fordi behovet vil variere med faktorer som for eksempel pasientenes helsetilstand, organiseringen av det helsefaglige arbeidet i sykehjemmet og hvordan helsetjenesten for øvrig er organisert lokalt. Selv om dette kan være en av grunnene for manglende forskning på området, betyr ikke dette at det i prinsippet er umulig å teste ut forskjellige slike beregningsmodeller i et forskningsdesign for å finne gode bemanningsmodeller.

^[1] Systematiske oversikter er oversiktsartikler der forfatterne har brukt en eksplisitt fremgangsmåte for å finne, vurdere og oppsummere primærstudier innenfor et gitt emne.

Innledning

Bakgrunnen for dette oppdraget

Henvendelse fra Sosial- og helsedirektoratet i forbindelse med et oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet om å kartlegge legetjenester ved sykehjem og utarbeide kriterier for en minstenorm for legedekning.

Problemstilling

Spørsmålet som ble adressert i dette hasteoppdraget var: Finnes det systematiske oversikter, andre kunnskapsoppsummeringer eller gode primærstudier over virkningen av forskjellige modeller for å organisere legetjenesten ved sykehjem / forskjellige bemanningsmodeller for legetjenesten ved sykehjem?

Framgangsmåte for dette hasteoppdraget

Inklusjons og eksklusjonskriterier

Studiedesign: Vi søkte etter systematiske oversikter, HTA-metodevurderinger (Health Technology Assessment) og primærstudier med et randomisert kontrollert forsøksdesign.

Populasjon: Sykehjem/aldershjem

Tiltak: Utprøving av forskjellige modeller for å organisere legetjenesten ved sykehjem.

Utfall: Forskjellige mål for helseutfall.

Eksklusjonskriterier: Deskriptive studier, meningsutvekslinger eller som ellers ikke tilfredsstilte inklusjonskriteriene. Alle studier som ikke er skrevet på språkene norsk, svensk, dansk eller engelsk.

Litteratursøk

Søk i databaser ble foretatt i uke 17 og 18, 2005. Vi søkte i Cochrane Library, Medline, Care Data: Electronic Library for Social Care, DEVAS: Database over danske evalueringer av social- og velferdspolitik, AgeLine Research Database og SveMed. Dessuten gjennomgikk vi noen utvalgte nettsteder (Se søkestrategi i Vedlegg A).

Vurdering av studier med hensyn på relevans

Referansene ble i første omgang plukket ut av én person (LF) på basis av tittel og / eller sammendrag. Potensielt relevante referanser ble nærmere vurdert av to personer (LF og AB) med hensyn på relevans, temamessig og utifra angitt design.

Resultater

Vi fant ingen systematiske oversikter, andre kunnskapsoppsummeringer eller enkeltstudier med ønsket design som hadde evaluert virkningen av forskjellige bemanningsmodeller for legetjenesten ved sykehjem.

Diskusjon

Selv om omfanget av legetjenester på sykehjem har betydning for den totale kvaliteten på omsorgen som gis, tyder en oversikt over virkningen av å iverksette kvalitetssystemer på en rekke områder i sykehjem på at kvalitetssystemlitteraturen ikke har hatt fokus på legedekning. Forfatterne av oversikten hadde søkt etter studier også innen området 'forvaltning av menneskelige ressurser', men det de fant var mer innrettet mot hvordan personalets praksis kunne forbedres (1). Manglende studier innen feltet henger muligens sammen med vanskeligheten av å fastsette tallbestemte standarder for legedekning ved sykehjem, fordi behovet vil variere med faktorer som for eksempel pasientenes helsetilstand, organiseringen av det helsefaglige arbeidet i sykehjemmene og hvordan helsetjenesten for øvrig er organisert lokalt.

Innen sykepleieområdet er det imidlertid gjort flere studier av sammenhenger mellom sykepleiebemanning og kvalitet av pleie. En oversikt fra år 2000 konkluderer med at de studiene som er gjort gir noe støtte for hypotesen om at det er en sammenheng mellom total sykepleiebemanning og spesifikke kvalitetsindikatorer som lavere grad av feilmedisinering, økt funksjonsforbedring, og færre rapporterte mangler (2). Denne oversikten er av heller dårlig kvalitet, for eksempel gjøres det ingen kvalitetsvurdering av design eller gjennomføring av inkluderte studier og det er ingen rapportering av søkestrategier, men lignende sammenhenger er funnet og rapportert i senere studier (3-6). En systematisk oversikt fra Cochrane-nettverket har dessuten gjort forsøk på å undersøke hvorvidt organisasjonsmessig struktur kan ha betydning for utøvelsen av kunnskapsbasert sykepleiepraksis, men det ble ikke funnet studier av god nok kvalitet (7).

Allerede i 1990 ble det etterlyst flere studier med problemstillinger fra sykehjemsmiljø (8). Inntil da hadde dominerende problemstillinger vært inkontinens og bruk av kateter, ernæring, medisinbruk og atferdsmessige studier (demens, depresjon, og søvnmønstre), men design av studiene var ofte dårlige. Forskningen på helsetjenester ved sykehjem er generelt fortsatt mangelfull og deskriptive studier dominerer.

Konklusjon

Dette hasteoppdraget er utført i tiden 25.4-18.5. 2005. Vi har søkt etter studier som kunne si noe om virkningen av forskjellige bemanningsmodeller for legetjenester ved sykehjem. Vi har ikke funnet oppsummert forskning eller enkeltstudier av god kvalitet som har undersøkt effekten av forskjellige måter å organisere legetjenesten ved sykehjem på.

Litteratur

1. Wagner C, van der Wal G, Groenewegen PP, de Bakker DH. The effectiveness of quality systems in nursing homes: a review. *Quality & Safety in Health Care* 2001;10:211-217.
2. Dellefield ME. The relationship between nurse staffing in nursing homes and quality indicators. *J Gerontol Nurs* 2000;26:14-28.
3. Bostick JE. Relationship of nursing personnel and nursing home care quality. *J Nurs Care Qual* 2004;19:130-6.
4. Schnelle JF, Simmons SF, Harrington C, Cadogan M, Garcia E, Bates-Jensen B. Relationship of nursing home staffing to quality of care. *Health Serv Res* 2004;39:225-50.
5. Zhang X, Grabowski DC. Nursing home staffing and quality under the nursing home reform act. *Gerontologist* 2004;44:13-23.
6. Wan TT. Nursing care quality in nursing homes: cross-sectional versus longitudinal analysis. *J Med Syst* 2003;27:283-95.
7. Foxcroft DR, Cole N. Organisational infrastructures to promote evidence based nursing practice. *The Cochrane Database of Systematic Reviews* 2000, Issue 3. Art. No.: CD002212. DOI: 10.1002/14651858.CD002212.
8. Morley JE. Nursing home research. *J Am Geriatr Soc* 1990;38:953-955.

Vedlegg A: Søkestrategi

Vi har søkt etter oversikter og enkeltstudier.

Søkehistorie Cochrane

- #1 MeSH descriptor **Nursing Homes** explode all trees with qualifiers: **og,st,sn,td** in **MeSH products**
- #2 MeSH descriptor **Assisted Living Facilities**, this term only with qualifiers: **og,st,sn,td** in **MeSH products**
- #3 MeSH descriptor **Long-Term Care**, this term only with qualifiers: **og,sn,st,td** in **MeSH products**
- #4 MeSH descriptor **Residential Facilities**, this term only with qualifiers: **og,sn,st,td** in **MeSH products**
- #5 **"long-term care" or "nursing homes" or "assisted living facilities" or "residential facilities"** in **All Fields** in **all products**
- #6 **(#1 OR #2 OR #3 OR #4 OR #5)**
- #7 MeSH descriptor **Homes for the Aged**, this term only with qualifiers: **og,sn,st,td** in **MeSH products**
- #8 **"homes for the aged"** in **All Fields** in **all products**
- #9 **(#7 OR #8)**
- #10 MeSH descriptor **Aged** explode all trees in **MeSH products**
- #11 **elderly or old or aged** in **All Fields** in **all products**
- #12 **(#10 OR #11)**
- #13 **(#6 AND #12)**
- #14 **(#9 OR #13)**
- #15 **"models of care"** in **All Fields** in **all products**
- #16 **"quality of health care"** in **All Fields**, from 1800 to 2005 in **all products**
- #17 MeSH descriptor **Quality of Health Care** explode all trees in **MeSH products**
- #18 MeSH descriptor **Personnel Management** explode all trees in **MeSH products**
- #19 MeSH descriptor **Physicians** explode all trees in **MeSH products**
- #20 MeSH descriptor **Health Services Needs and Demand** explode all trees in **MeSH products**
- #21 MeSH descriptor **Needs Assessment** explode trees **2** and **3** in **MeSH products**
- #22 MeSH descriptor **Health Services for the Aged** explode all trees with qualifiers: **OG,ST,sn,td** in **MeSH products**

- #23 MeSH descriptor **Primary Health Care** explode all trees with qualifiers: **MA,ST** in MeSH products
- #24 **staff* or physician* or "general pract*"** in **All Fields** in **all products**
- #25 (**#15 OR #16 OR #17 OR #18 OR #19 OR #20 OR #21 OR #22 OR #23 or #24**)
- #26 (**#14 AND #25**)

Søkehistorie Medline

1	exp Nursing Homes/og, st, sn, td [Organization & Administration, Standards, Statistics & Numerical Data, Trends]	7272
2	exp Assisted Living Facilities/og, st, sn, td [Organization & Administration, Standards, Statistics & Numerical Data, Trends]	94
3	exp Residential Facilities/og, st, sn, td [Organization & Administration, Standards, Statistics & Numerical Data, Trends]	9160
4	exp Long-Term Care/og, st, sn, td [Organization & Administration, Standards, Statistics & Numerical Data, Trends]	3008
5	(residential facilit\$ or nursing homes or living facilit\$ or long-term care).mp. [mp=title, original title, abstract, name of substance word, subject heading word]	40511
6	1 or 2 or 3 or 4 or 5	42125
7	exp AGED/	1426733
8	(elderly or old or aged).mp. [mp=title, original title, abstract, name of substance word, subject heading word]	2749907
9	7 or 8	2749907
10	6 and 9	23249
11	exp Homes for the Aged/og, st, sn, td [Organization & Administration, Standards, Statistics & Numerical Data, Trends]	1844
12	homes for the aged.mp. [mp=title, original title, abstract, name of substance word, subject heading word]	7183
13	homes for older people.mp. [mp=title, original title, abstract, name of substance word, subject heading word]	25
14	10 or 11 or 12 or 13	25404
15	controlled.ab.	186315
16	design.ab.	249777
17	evidence.ab.	470924
18	randomized controlled trials/	36476
19	meta-analysis.pt.	10380
20	review.pt.	1093214

21	sources.ab.	77390
22	studies.ab.	890330
23	review.pt.	1093214
24	or/15-23	2502674
25	letter.pt.	525182
26	comment.pt.	269157
27	editorial.pt.	171779
28	or/25-27	730992
29	24 not 28	2475295
30	14 and 29	4827
31	models of care.mp. [mp=title, original title, abstract, name of substance word, subject heading word]	378
32	Health Services for the Aged/og, st, td, ma [Organization & Administration, Standards, Trends, Manpower]	4338
33	exp Primary Health Care/og, st, sn, lj, td, ma [Organization & Administration, Standards, Statistics & Numerical Data, Legislation & Jurisprudence, Trends, Manpower]	15158
34	exp personnel management/ or "personnel staffing and scheduling"/	81274
35	Needs Assessment/og, st, sn, td [Organization & Administration, Standards, Statistics & Numerical Data, Trends]	2006
36	Physicians/og, st, sn, ma, td [Organization & Administration, Standards, Statistics & Numerical Data, Manpower, Trends]	2759
37	(staff\$ or physician\$ or general pract\$).mp. [mp=title, original title, abstract, name of substance word, subject heading word]	350416
38	36 or 37	350416
39	38 and (31 or 32 or 33 or 34 or 35)	36467
40	30 and 39	127

Søkehistorie andre databaser

Care Data. Electronic Library for Social Care:

<http://195.195.162.66/elsc/caredata/caredatasearch.htm>

nursing homes & (staff levels/staff development/staff/personnel management/ORGANISATIONAL STRUCTURE/management)

DEVAS. Database over danske evalueringer av social- og velferdspolitik:

<http://www.sfi.dk/sw1428.asp>

Ældre

AgeLine Research Database: <http://www.aarp.org/research/ageline/>

((Nursing homes or long term care or long term care administration) and (manpower or organizational policies or organizations or staffing levels) and (physician services or physician visits or physicians))

SveMed: <http://micr.kib.ki.se/netahtml/arti.html>

(Sjukhem or vårdhem) and läkare

Gjennomsøkte webressurser

National Institute for Health and Clinical Excellence: <http://www.nice.org.uk/>

Scottish Intercollegiate Guidelines Network: <http://www.sign.ac.uk/index.html>

HealthPromis. Health Development Agency:

<http://healthpromis.hda-online.org.uk/uhtbin/cgisirsi.exe/s7aksW8eI6/0/49>

National Guideline Clearinghouse: <http://www.guideline.gov/>

Health Evidence Network: <http://www.euro.who.int/HEN>

Centre for Reviews and Dissemination: <http://www.york.ac.uk/inst/crd/index.htm>
